

Iwo Nowak

Uprzywilejowany przedsiębiorca czyli AEO w łańcuchach dostaw (cz. 2)

W tej części artykułu publikujemy odpowiedzi na pytania, udzielone przez rzecznika prasowego Izby Celnej w Poznaniu, p. Cezarego Kosmana, dotyczące instytucji „upoważnionego przedsiębiorcy” (ang. *Authorised Economic Operator – AEO*).

Iwo Nowak: Które podmioty gospodarcze powinny być szczególnie zainteresowane uzyskaniem certyfikatu AEO?

Cezary Kosman: Przepisy prawa dopuszczają możliwość udzielenia trzech rodzajów świadectwa AEO: AEO – bezpieczeństwo i ochrona, AEO – uproszczenia celne oraz AEO – uproszczenia celne oraz bezpieczeństwo i ochrona. Można zatem przyjąć, że regulacje dotyczące AEO są adresowane zarówno do małych firm, jak i dużych, zatrudniających kilkaset (kilkę tysięcy) pracowników. Takie stanowisko zostało wprost wyrażone przez Komisję Europejską. Ponadto pamiętać trzeba o tym, że o status AEO mogą ubiegać się tylko ci przedsiębiorcy, którzy korzystają z instytucji przewidzianych w prawie celnym. Wydaje się, że w pierwszej kolejności o status AEO powinni się ubiegać przedsiębiorcy regularnie wywożący / przywożący towary, bądź świadczący usługi w tym zakresie (spedytorzy, firmy logistyczne, transportowe, agencje celne), a także ci, którzy posiadają pozwolenia na stosowanie procedury uproszczonej.

I.N.: Czy aby w pełni korzystać z udogodnień certyfikatu wszystkie firmy łańcucha dostaw (na przykład producent + spedytor) powinny posiadać AEO?

C.K.: Międzynarodowy łańcuch dostaw obejmuje proces („od początku do końca”) – od wyprodukowania towarów aż do ich dostarczenia końcowym odbiorcom, włącznie z przywozem i wywozem tych towarów. Jedną z przyczyn zmian do wspólnotowego prawa celnego był fakt, że w celu zabezpieczenia międzynarodowego łańcucha dostaw administracja celna powinna koncentrować się nie tylko na ładunkach wwożonych na jej terytorium i ich kontroli, ale również na całym łańcuchu dostaw od producenta, poprzez eksportera, przewoźnika, spedytora, agenta celnego (przedstawiciela), aż do importera. Dlatego idealnym rozwiązaniem byłoby, aby jak najwięcej podmiotów w danym łańcuchu dostaw posiadało status AEO lub temu odpowiadający (w kraju spoza UE). Tym niemniej, mając na uwadze, iż status upoważnionego przedsiębiorcy przyznawany będzie indywidualnie dla danego podmiotu gospodarczego, fakt iż inne podmioty uczestniczące w łańcuchu dostaw nie będą posiadały tego przywileju nie oznacza, że osoba, która otrzyma świadectwo, nie będzie mogła z niego korzystać.

I.N.: Jak od strony praktycznej będzie wyglądał audyt wymagań AEO realizowany przez służby celne?

C.K.: Sprawdzanie spełnienia warunków i kryteriów niezbędnych do przyznania świadectwa AEO jest realizowane na podstawie przepisów: Rozporządzenia Rady EWG nr 2913/92, ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny; Rozporządzenia Komisji (WE) 1875/2006, zwanego dalej RWKC; Ustawy Prawo Celne (Dz.U. z 2004

r. nr 68, poz. 622 z późn. zm.); Działu IV Ustawy Ordynacja Podatkowa (tekst jednolity Dz.U. z 2005 r. nr 8, poz. 60 z późn. zm.); Rozdziału 1b ustawy – O Służbie Celnej (tekst jednolity Dz.U. z 2004 r. nr 156, poz. 1641 z późn. zm.); Ustawy O swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz.U. z 2007 r. nr 155, poz. 1095 z późn. zm.). Po otrzymaniu wniosku o wydanie świadectwa AEO i dokonaniu jego weryfikacji oraz załączonych do niego dokumentów pod względem formalnym, organ właściwy do wydania świadectwa występuje do organu właściwego do przeprowadzenia kontroli celnej z wnioskiem o przeprowadzenie czynności sprawdzających spełnienie warunków i kryteriów niezbędnych do przyznania świadectwa AEO. Organem właściwym do sprawdzania warunków i kryteriów, niezbędnych do wydania świadectwa AEO, jest dyrektor izby celnej, właściwy do przeprowadzania kontroli celnej ze względu na siedzibę wnioskodawcy.

Czynności, realizowane przez organ właściwy do przeprowadzenia kontroli celnej, z uwagi na ich formę oraz tryb realizacji, dzielą się na :

- podejmowane w trybie i na zasadach określonych w ustawach Prawo celne i Ordynacja podatkowa, w związku z prowadzonym postępowaniem celnym
- podejmowane w trybie i na zasadach określonych w Ustawie o Służbie Celnej, w związku z kontrolą celną prowadzoną w siedzibie przedsiębiorcy.

Postępowanie celne opiera się na weryfikacji danych, zawartych we wniosku oraz kwestionariuszu samooceny, z uwzględnieniem aspektów, na które należy zwrócić uwagę, zawartych w wytycznych „Upoważnieni przedsiębiorcy TAXUD/2006/1450”. Dla kontroli warunków i kryteriów wyróżnia się następujący obszar kontroli i podobszary kontroli:

- obszar kontroli – kontrola warunków i kryteriów do wydania świadectwa AEO
- podobszary kontroli:
 - przestrzeganie wymogów celnych,
 - odpowiedni system zarządzania ewidencjami,
 - wypłacalność finansowa,
 - standardy bezpieczeństwa i ochrony.

Okresem badanym jest okres ostatnich 3 lat.

Po przeprowadzeniu wstępnej analizy danych, zawartych we wniosku oraz załącznikach, ze szczególnym uwzględnieniem danych i informacji zawartych w Kwestionariuszu samooceny (o ile został przedstawiony przez wnioskodawcę) przeprowadzana jest przez zespół ds. AEO wizyta wstępna u wnioskodawcy. W ramach wizyty wstępnej zespół ds. AEO wskazuje tryb, w jakim będą realizowane czynności, zasady współpracy, sposób przekazywania informacji, zasady informowania o sytuacjach, które mogą spowodować, iż będzie istniało duże prawdopodobieństwo nie przyznania świadectwa AEO. Ustalenia winny być dokonane z osobą kontaktową, wskazaną w rubryce 6 Wniosku o wydanie świadectwa AEO. W to-

ku postępowania kierowane są do strony wezwania. Do sporządzenia wezwań stosuje się przepisy rozdziału 6 Działu IV Ustawy Ordynacja podatkowa.

W sytuacji, gdy podczas sprawdzania warunków i kryteriów do wydania AEO zespół ds. AEO rozpoznaje ryzyka, wskazujące na możliwość niespełnienia warunków i kryteriów określonych w art. 14h-14k RWKC, kierujący zespołem ds. AEO niezwłocznie powiadomi o tym fakcie przedsiębiorcę. Powiadomienie zostanie dokonane w formie pisemnej i będzie zawierać opis zidentyfikowanych ryzyk, które zdaniem organu celnego powodują niespełnienie kryteriów/wymaganych do przyznania świadectwa AEO. W sytuacji, gdy przedsiębiorca podejmie działania zmierzające do minimalizacji zidentyfikowanego ryzyka, rolę zespołu ds. AEO jest udzielanie pełnego wsparcia (rady, opinii, zalecenia). Badanie wdrożonej procedury nastąpi w trybie i na zasadach przewidzianych w ramach kontroli celnej. Natomiast w przypadku, gdy przedsiębiorca, pomimo powiadomienia, nie podejmie działań zmierzających do wdrożenia procedur minimalizujących wskazane ryzyko – czynności w zakresie badania wskazanego kryterium zostaną zakończone.

Kontrola celna. Czynności kontroli celnej prowadzone są na podstawie upoważnienia wystawionego przez dyrektora izby celnej. Kontrola spełnienia warunków i kryteriów AEO realizowana w trybie kontroli celnej korzysta z wyłączenia przewidzianego w art. 82 ust.1 pkt.3 Ustawy o swobodzie gospodarczej. W trakcie kontroli stosuje się art. 80 ust. 2 pkt 3 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej dotyczący obecności kontrolowanego lub osoby upoważnionej. Zespół kontrolny na bieżąco współpracuje w trakcie kontroli z osobą kontaktową wskazaną w rubryce 6 „Wniosku o wydanie świadectwa AEO”. W przypadku, gdy wymagane jest udostępnienie dodatkowych informacji, kontrolujący zwraca się o przedstawienie stosownych dokumentów, ewentualnie o złożenie pisemnych wyjaśnień, bądź złożenie zeznań w charakterze świadka. Do kierowanych w toku kontroli celnej wezwań stosuje się przepisy rozdziału 6 Działu IV Ustawy Ordynacja podatkowa. Powstające w trakcie kontroli wątpliwości są na bieżąco przedstawiane osobie kontaktowej. Zespół kontrolny sporządza protokół pokontrolny, który zawiera opis dokonanych ustaleń. Kontrola celna zostaje zakończona po upływie 14 dni od daty podpisania protokołu pokontrolnego.

I.N.: Od kiedy można zgłaszać wnioski i co powinny zawierać?

C.K.: Formularz wniosku został wprowadzony jako załącznik 1c do przepisów wykonawczych, do Wspólnotowego Kodeksu Celnego wraz z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 roku. Wnioski o przyznanie statusu AEO można składać już od 1 stycznia 2008 roku.

Do organu celnego wraz z wypełnionym wnioskiem (zgodnie z wyjaśnieniami znajdującymi się w ww. załączniku do PWKC) należy dołączyć następujące dokumenty:

- potwierdzające prowadzenie działalności gospodarczej przez wnioskodawcę (wyciąg z Krajowego Rejestru Sądowego lub ewidencji działalności gospodarczej wraz z decyzją o nadaniu nr NIP i zaświadczenie o uzyskaniu nr REGON)
- zaświadczenie o niekaralności (osoby fizyczne – przedsiębiorcy jednoosobowi lub osoby kierujące przedsiębiorstwem w przypadku osób prawnych albo informacja z KRK o podmiotach zbiorowych)
- wykaz stałych przedstawicieli prawnych do spraw celnych oraz oświadczenie o ich niekaralności
- oświadczenie, że w stosunku do wnioskodawcy nie jest prowadzone postępowanie upadłościowe i likwidacyjne, podpisane w obecności funkcjonariusza celnego
- wypełniony kwestionariusz samooceny AEO (tylko w zakresie sek-

cji pierwszej, podsekcji 1.01), stanowiący załącznik do instrukcji w sprawie procedur sprawdzania warunków i kryteriów AEO.

Z dokumentów potwierdzających prowadzenie działalności gospodarczej powinny wynikać informacje dotyczące organizacji przedsiębiorcy, między innymi:

- data i miejsce rejestracji (rozpoczęcia działalności gospodarczej)
- forma prawna przedsiębiorcy
- kwestie własności/udziałów w przedsiębiorstwie
- rodzaj prowadzonej działalności
- dane osób zarządzających przedsiębiorstwem
- informacja o filiach/oddziałach przedsiębiorcy.

Zakres informacji wynikający z załączników określony jest w ww. wyjaśnieniach do wniosku.

I.N.: Czy wystarczy poprawnie przygotowany wniosek oraz udokumentowane procedury, aby „zagwarantować” firmie uzyskanie certyfikatu?

C.K.: O przyznaniu firmie certyfikatu AEO przesądza fakt spełnienia warunków i kryteriów określonych w wytycznych „Upoważnieni przedsiębiorcy TAXUD/2006/1450”, to jest:

- przestrzeganie wymogów celnych
- odpowiedni system zarządzania ewidencjami
- wypłacalność finansowa
- standardy bezpieczeństwa i ochrony

oraz pozytywna ich weryfikacja przez organ kontrolny. Przed złożeniem wniosku o nadanie statusu AEO przedsiębiorca powinien dokonać stosownej samooceny, która pozwoli mu na zweryfikowanie własnego przekonania o możliwości uzyskania omawianego certyfikatu. Pomocne w tej samoocenie powinny być wytyczne wydane przez Komisję Europejską „Upoważnieni przedsiębiorcy TAXUD/2006/1450”.